

Wijziging van de Boeken 6 en 7 van het Burgerlijk Wetboek, in verband met verduidelijking van het toepassingsbereik van de koopregels van titel 7.1 BW

VOORSTEL VAN WET

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de reikwijdte van de koopregels in titel 7.1 van het Burgerlijk Wetboek te verduidelijken;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Aan artikel 230g van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien een overeenkomst tot stand is gekomen via een andere persoon, handelend in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, die daarbij optreedt namens of voor rekening van een handelaar, kan de consument zich ook jegens die andere persoon beroepen op het in deze afdeling bepaalde.

ARTIKEL II

Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt de zinsnede: , al dan niet mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt,.

2. In het vijfde lid wordt de zinsnede “de levering van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd” vervangen door: op de levering van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd, maar die wel is geïndividualiseerd en waarover feitelijke macht kan worden uitgeoefend.

3. In het zesde lid vervalt de zinsnede: , al dan niet mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt,.

B

Aan artikel 9 wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Indien de consumentenkoop tot stand is gekomen via een andere persoon, handelend in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, die daarbij optreedt namens of voor rekening van de verkoper, kan de consument zich ook jegens die andere persoon beroepen op het in de leden 1-4 bepaalde.

C

Aan artikel 11 wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Indien de consumentenkoop tot stand is gekomen via een andere persoon, handelend in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, die daarbij optreedt namens of voor rekening van de verkoper, kan de consument zich ook jegens die andere persoon beroepen op het in de leden 1-2 bepaalde.

D

Artikel 19a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt de zinsnede “Komt bij de verkoper bij een consumentenkoop” vervangen door: Komt de verkoper bij een consumentenkoop.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

4. Indien de consumentenkoop tot stand is gekomen via een andere persoon, handelend in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, die

daarbij optreedt namens of voor rekening van de verkoper, kan de consument zich ook jegens die andere persoon beroepen op het in de leden 1-3 bepaalde.

ARTIKEL III

De Wet handhaving consumentenbescherming wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 8.2, vierde lid, wordt de zinsnede “artikel 227c, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek” vervangen door: artikel 227c, tweede lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

B

Artikel 8.2a komt te luiden:

1. Een handelaar als bedoeld in artikel 230g, eerste lid, onderdeel b, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, die een overeenkomst aangaat waarop Afdeling 2B van Titel 5 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, neemt de bepalingen van die afdeling in acht.

2. Indien een overeenkomst waarop Afdeling 2B van Titel 5 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is, tot stand komt via een andere persoon, handelend in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, die daarbij optreedt namens of voor rekening van een handelaar, neemt ook die andere persoon de bepalingen van die afdeling in acht.

C

Artikel 8.4a wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding “1.” geplaatst en “de verkoper” wordt vervangen door: de als verkoper optredende handelaar.

2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

2. Indien een consumentenkoop als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, tot stand komt via een andere persoon, handelend in het

kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, die daarbij optreedt namens of voor rekening van de als verkoper optredende handelaar, neemt ook die andere persoon de artikelen 9, 11 en 19a van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek in acht.

ARTIKEL IV

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Veiligheid en Justitie,

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Inleiding

Bij de plenaire behandeling in de Eerste Kamer van de Implementatiewet richtlijn consumentenrechten (hierna: de implementatiewet),¹ heb ik toegezegd op korte termijn een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer in te zullen dienen dat enkele artikelen in de Boeken 6 en 7 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) wijzigt, om de mogelijke onduidelijkheid weg te nemen die over twee onderwerpen kon ontstaan. Het gaat om de vragen a) in welke gevallen een consument in geval van vertegenwoordiging zowel de verkoper-achterman als de tussenpersoon kan aanspreken en b) of de ‘koopregels’ van titel 7.1 BW ook van toepassing zijn op ‘streaming-overeenkomsten’. Voor de gedachtewisseling over beide onderwerpen zij kortheidshalve verwezen naar de schriftelijke stukken.² Met dit wetsvoorstel doe ik mijn toezegging gestand door het bereik van de ‘koopregels’ in titel 7.1 BW in gevallen van vertegenwoordiging te verhelderen en door overeenkomsten waarbij digitale inhoud via ‘streaming’ wordt geleverd uit te sluiten van het bereik van titel 7.1 BW. Van de gelegenheid is tevens gebruik gemaakt om twee technische omissies te herstellen.

a. Vertegenwoordiging

Artikel 7:5 lid 1 BW, zoals het luidt na inwerkingtreding van de implementatiewet, kan onbedoeld zo worden gelezen dat de consument, ongeacht of sprake is van onmiddellijke dan wel middellijke vertegenwoordiging, zowel de verkoper-achterman als de tussenpersoon kan aanspreken tot de nakoming van alle regels in titel 7.1 BW, ook waar het de regels over bijvoorbeeld non-conformiteit betreft. Richtlijn nr. 2011/83 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie betreffende consumentenrechten (PbEU 2011, L 304; hierna: de richtlijn) schrijft dit echter niet voor. De richtlijn verplicht slechts ervoor te zorgen dat de consument alleen zowel de achterman als tussenpersoon, die handelt in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, kan aanspreken waar het de nakoming van *de in de richtlijn opgenomen consumentenregels* betreft.³ Het gaat daarbij om de bepalingen in afdeling 6.5.2B BW en in titel 7.1 BW over de levering en de risico-overdracht (artt. 7:9, 7:11 en 7:19a BW). De vertegenwoordigingsregeling in Boek 3 BW blijft van toepassing op al die gevallen waarin het gaat om de nakoming van buiten het bereik van de richtlijn vallende

¹ Stb. 2014, 140. Deze wet treedt in werking op 13 juni 2014.

² Kamerstukken I 2013/14, 33 520, E.

³ Zie artikel 2, tweede lid, in combinatie met de artikelen 18 en 20 van de richtlijn consumentenrechten (2011/83/EU).

consumentenrechten. In die gevallen is er steeds maar één die verantwoordelijk is voor de nakoming van deze regels. Wie dat is, hangt van de concrete situatie af. Handelt de tussenpersoon in naam van de achterman (onmiddellijke vertegenwoordiging), dan is de achterman verantwoordelijk. Handelt de tussenpersoon daarentegen voor rekening van de achterman, maar in eigen naam (middellijke vertegenwoordiging), dan is de tussenpersoon verantwoordelijk.

Om buiten twijfel te stellen dat de van Boek 3 BW afwijkende vertegenwoordigingsregeling alleen van toepassing is op uit de richtlijn voortvloeiende consumentenregels, wordt aan artikel 6:230g BW een nieuw derde lid toegevoegd waarin met zoveel woorden wordt bepaald dat de consument zich zowel jegens de achterman als jegens de tussenpersoon, die handelt in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, op de bepalingen in afdeling 6.5.2B BW kan beroepen. De in artikel 7:5 lid 1 en lid 6 BW geïmplementeerde definitie van “handelaar” wordt verder zo gewijzigd dat de consument zich ofwel jegens de achterman ofwel jegens de tussenpersoon kan beroepen op de ‘koopregels’ in titel 7.1 BW. Aan de artikelen 7:9, 11 en 19a BW – de bepalingen in titel 7.1 BW die voortvloeien uit de richtlijn – wordt een lid toegevoegd waaruit volgt dat de consument zich, anders dan geldt voor de overige ‘koopregels’ in titel 7.1 BW, zowel jegens de achterman als jegens de tussenpersoon, die handelt in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, op deze artikelen kan beroepen, ongeacht de vorm van vertegenwoordiging.

b. ‘Streaming-overeenkomsten’

Bij de behandeling van de implementatiewet is de vraag gerezen in hoeverre de ‘koopregels’ van titel 7.1 BW van toepassing zouden zijn op overeenkomsten waarbij digitale inhoud niet op een materiële drager – zoals een CD of een DVD – wordt geleverd. De toepasselijkheid van titel 7.1 BW op ‘download-overeenkomsten’ heeft daarbij niet ter discussie gestaan. Deze is bevestigd in het ‘Beeldbrigade-arrest’ van de Hoge Raad uit 2012.⁴ Hierin oordeelde de Hoge Raad dat titel 7.1 BW toegepast kan worden op ‘download-overeenkomsten’, omdat de digitale inhoud van een ‘download’ geïndividualiseerd is en de koper daarover feitelijke macht kan uitoefenen.⁵ Bij ‘streaming’ is de digitale inhoud die wordt geleverd niet zo te kwalificeren.

Hierin ligt voldoende aanleiding om de toepasselijkheid van de ‘koopregels’ in titel 7.1 BW op ‘streaming-overeenkomsten’ uit te sluiten. Om dit te bewerkstelligen, wordt het vijfde lid van artikel 7:5 BW zo aangepast dat hierin wordt uitgeschreven dat de bepalingen over consumentenkoop van overeenkomstige toepassing zijn op overeenkomsten tussen handelaren en consumenten betreffende de levering van digitale inhoud die niet op een materiële drager is geleverd, maar die wel geïndividualiseerd is en waarover de gebruiker feitelijke macht kan

⁴ HR 27 april 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV1301 (De Beeldbrigade/Hulskamp).

⁵ Zie HR 27 april 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV1301 (De Beeldbrigade/Hulskamp), r.o. 3.5.

uitoefenen. Daarmee is aangesloten bij de door de Hoge Raad in het ‘Beeldbrigade-arrest’ gebruikte terminologie.⁶

Het is overigens niet zo dat als gevolg hiervan consumenten die overeenkomsten sluiten over de levering van digitale inhoud via ‘streaming’ het zonder rechtsbescherming moeten stellen. Zij kunnen een beroep doen op de rechtsbescherming die hen toekomt op grond van het algemene overeenkomstenrecht van Boek 6 BW. Hoewel een deel van de bepalingen van Boek 6 BW van regeland recht is, kunnen partijen niet afwijken van afdeling 6.5.2B en de artikelen 6:231 tot en met 6:244 BW (zie de artikelen 6:230i en 6:246 BW). Bijgevolg kunnen consumenten altijd een beroep doen op de bescherming die hen ingevolge afdeling 6.5.2B en de artikelen 6:231 tot en met 6:244 BW toekomt. Algemene voorwaarden bij een ‘streaming-overeenkomst’ die onredelijk bezwarend zijn, kunnen dan ook op grond van artikel 6:233 onder a in combinatie met artikel 6:236 of 6:237 BW worden vernietigd.

2. Gevolgen voor het bedrijfsleven en burgers

Dit wetsvoorstel bevat geen regeldruk-gevolgen voor burgers. Het brengt verder geen nalevingskosten voor het bedrijfsleven met zich. Ten slotte brengt dit voorstel geen administratieve lasten met zich, omdat niet wordt voorzien in wettelijke informatieverplichtingen jegens de overheid.

3. Financiële gevolgen voor de Rijksbegroting

Er zijn geen gevolgen voor de Rijksbegroting.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel I (wijzigingen in Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek)

De reden voor de opname van het nieuwe derde lid in artikel 6:230g BW is reeds toegelicht in het algemeen deel van deze memorie van toelichting. In dit lid is uitgeschreven dat wanneer een consumentenovereenkomst tot stand komt door tussenkomst van een tussenpersoon, die handelt in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, de consument voor de nakoming van de bepalingen die zijn opgenomen in afdeling 6.5.2B BW zowel de achterman als de tussenpersoon kan aanspreken, onverschillig of sprake is van onmiddellijke of middellijke vertegenwoordiging.

Wat betreft het toepassingsbereik van afdeling 6.5.2B BW wordt nog opgemerkt dat uit artikel 6:230h lid 1 BW volgt dat deze afdeling in beginsel van toepassing is op alle

⁶ Zie HR 27 april 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV1301 (De Beeldbrigade/Hulskamp), r.o. 3.3-3.5.

overeenkomsten die tussen handelaren en consumenten worden gesloten. Door de ruime formulering vallen overeenkomsten voor de levering van water, gas of elektriciteit die niet gereed zijn gemaakt voor verkoop in een beperkt volume of in een bepaalde hoeveelheid, of van stadsverwarming, en die over digitale inhoud (ook die via ‘streaming’ wordt geleverd) onder het toepassingsbereik van deze afdeling.⁷

Artikel II (wijzigingen in Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek)

Onderdeel A

In artikel 7:5 BW worden twee wijzigingen voorgesteld. In het eerste en het zesde lid vervalt de zinsnede “al dan niet mede via een andere persoon die namens hem of voor zijn rekening optreedt”. De reden voor deze aanpassing is reeds toegelicht in het algemeen deel van deze memorie van toelichting. Met het schrappen van de genoemde passage wordt verduidelijkt dat voor de toepassing van titel 7.1 BW in gevallen waarin een overeenkomst tot stand komt door tussenkomst van een tussenpersoon, die handelt in het kader van zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit, de vertegenwoordigingsregeling in Boek 3 BW van toepassing blijft. Dit betekent dat de consument zich voor de nakoming van de ‘koopregels’ in titel 7.1 BW – afhankelijk van de vraag of sprake is van onmiddellijke of middellijke vertegenwoordiging – ofwel tot de achterman ofwel tot de tussenpersoon kan wenden.

Met de aanpassing van het vijfde lid wordt verduidelijkt dat de ‘koopregels’ ook van toepassing zijn op consumentenovereenkomsten waarbij digitale inhoud niet wordt geleverd op een materiële drager, maar dan alleen wanneer de digitale inhoud geïndividualiseerd is en de gebruiker hierover de feitelijke macht kan uitoefenen. Dit betekent concreet dat overeenkomsten waarbij de digitale inhoud wordt geleverd via een ‘download’ wel onder het toepassingsbereik van titel 7.1 BW vallen, maar overeenkomsten waarbij de digitale inhoud wordt geleverd via ‘streaming’ niet.

Onderdelen B, C en D

De afwijkende vertegenwoordigingsregeling uit de richtlijn op grond waarvan de consument, onverschillig of sprake is van onmiddellijke of middellijke vertegenwoordiging, naast de achterman ook de tussenpersoon kan aanspreken, is alleen van toepassing op uit die richtlijn voortvloeiende consumentenrechten die in titel 7.1 BW geïmplementeerd zijn, en niet op alle bepalingen in titel 7.1 BW. Daarom wordt aan de implementatiebepalingen 7:9, 7:11 en 7:19a BW een lid toegevoegd waaruit blijkt dat als de overeenkomst tot stand komt via een

⁷ Zie Kamerstukken II 2012/13, 33 520, nr. 3, p. 23.

tussenpersoon, niet alleen de achterman maar ook die tussenpersoon kan worden aangesproken tot de nakoming van uit die bepalingen voortvloeiende verplichtingen voor de koper, betreffende levering en risico-overdracht.

Wat betreft artikel 7:19a BW betekent dit bijvoorbeeld dat de koper de aanmaning bedoeld in lid 1 ook aan de tussenpersoon kan zenden, en dat het verzuim bedoeld in lid 2 zonder ingebrekestelling intreedt indien de koper aan de tussenpersoon had medegedeeld dat levering binnen de overeengekomen levertermijn essentieel is.

Onderdeel D

De eerste wijziging onder Onderdeel D betreft de technische verbetering van het dubbelop gebruik van het woord “bij” in de eerste zin van artikel 7:19a lid 1 BW.

Artikel III (Wijzigingen in de Wet handhaving consumentenbescherming; hierna: Whc)

Onderdeel A

Deze technische wijziging betreft het aanvullen van de ontbrekende aanduiding van Boek 6 BW bij de verwijzing naar artikel 227c, tweede lid, in artikel 8.2, vierde lid, Whc.

Onderdelen B en C

In navolging van de wijzigingen in artikel 6:230g BW en titel 7.1 BW wordt aan de artikelen 8.2a en 8.4a Whc een lid toegevoegd waarmee wordt bewerkstelligd dat ook de tussenpersoon respectievelijk de afdeling 6.5.2B BW en de artikelen 7:9, 11 en 19a BW in acht moet nemen. Bijgevolg kan de Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) niet alleen handhavend optreden tegen een handelaar die zich niet aan de bepalingen in afdeling 6.5.2B BW en de artikelen 7:9, 11 en 19a BW houdt (resp. de artikelen 8.2a, eerste lid (nieuw), en 8.4a, eerste lid (nieuw), Whc), maar ook tegen een tussenpersoon indien deze zich daar niet aan houdt (resp. de artikelen 8.2a, tweede lid, en 8.4a, tweede lid, Whc).

Verder wordt artikel 8.2a Whc zo gewijzigd dat buiten twijfel wordt gesteld dat de ACM afdeling 6.5.2B BW kan handhaven in alle gevallen waarin een handelaar een overeenkomst – die onder de reikwijdte van die afdeling valt⁸ – sluit met een consument. Dit betekent dat niet alleen overeenkomsten betreffende consumentenkoop of levering van diensten, als bedoeld in de onderdelen c en d van artikel 6:230g BW, onder het toezicht van de ACM vallen, maar ook

⁸ Zie voor een toelichting op het toepassingsbereik van afdeling 6.5.2B BW zoals dat volgt uit artikel 6:230h, eerste lid, BW Kamerstukken II 2012/13, 33 520, nr. 3, p. 23.

‘streaming-overeenkomsten’ en overeenkomsten betreffende de levering van water, gas, elektriciteit of stadsverwarming.

Artikel IV (Inwerkingtreding)

Omdat handelaren en consumenten gebaat zijn bij een zo snel mogelijke inwerkingtreding van deze wet, wordt afgeweken van de vaste verandermomenten van 1 januari en 1 juli en treedt deze wet in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst (Aanwijzing 174, vierde lid, uitzonderingsgrond a).

De Minister van Veiligheid en Justitie,